

KÜRT-KAV

Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı
Weqfa Lêkolin û Çanda Kurdî
Kurdish Cultural and Research Foundation

Yeniden Yapılanma Girişimi

KÜRT-KAV'da yeniden yapılanmanın artık hayati bir önem kazandığı aradan geçen yılların ve üst üste biriken sorunların ardından anlaşıldı. Kuruluşunda yakalanan canlılık bir yana bırakıldığında, bugüne kadar kuruma egemen klasik zihniyet bir tükenişi temsil ediyor. Bu broşürü yayınlayan kurucu ve üyeler şu soruyu soruyor: Bitme noktasına gelmiş bir kurumu canlandırmanın ve bu kurumun sivil toplum kuruluşu kimliğine uygun bir işlev göstermesinin imkanı kaldı mı?

Amaç bir genel kurul toplantısı öncesinde, programdan yoksun ve vakıf senediyle uzaktan yakından alakası olmayan seçim ittifaklarına yönelmenin yollarını araştırmak değil. Amaç kronikleşen sorunları masaya yatırmak ve çözüm için düşünce üretmek. Bu noktada kurucu ve üyelerin gösterdiği ilgi dikkate değer görünüyor. Yeniden yapılanmanın gerekliliği, iletişim oldukça sınırlı ve yavaş gerçekleştiği halde, yirminin üzerinde kurucu ve üye tarafından kabul gördü. Vakıf genel kurul toplantılarına katılım ve ilginin çapı düşünüldüğünde bu sayının hiç de fena olmadığı söylenebilir. Fakat burada hassas olunması gereken konu genel kurul öncesinde geçici ve yüzeysel bir tartışma ortamı yaratmaya çalışmaktan kaçınmak. KÜRT-KAV'ın mevcut durumu köklü ve kalıcı çözüm önerilerine, yaygın bir tartışmaya gereksinim olduğunu gösteriyor. Netlikten ve programdan yoksun seçim kurgularına yönelmek, artık vurulacak bir dip kalmasa da, kuruma zarar vermenin ötesine geçemez.

Yeniden yapılanma olağan ya da olağanüstü genel kurullarında seçilen azınlık yönetimleriyle ulaşılacak bir hedef değil. Burada 'azınlık' sözcüğü bilinçli olarak tercih edilmiştir. KÜRT-KAV'a ilgisini

avrêl 2001

koruyan kurucu ve üye sayısının düşüklüğü ancak azınlık yönetimlerinin oluşmasına izin vermektedir. İhtiyaç duyulan değişikliklerin yapılabilmesi için, neredeyse tüm kurucu ve üyelerin vakfa ilgisinin canlandırılması gerekiyor. Aksi takdirde, azınlık yönetimleriyle ve yönetim içindeki bir iki kişinin kısır döngüye dayalı çabalarıyla varılacak nokta hemen hemen hiçbir şey olmaya devam edecektir.

Broşür hazırlıkları yapılırken, yeniden yapılanma girişiminde yeralan kişiler düşüncelerini açıkça ifade etmeye teşvik edildi. Farklılıkları hatta çelişkileriyle düşüncelerin ifade edilmesi önemliydi. Ortada gerçek bir buluşma zemininin olup olmadığı ancak bu şekilde anlaşılabilirdi. Bu yaklaşım, asgari müşterekler oluşturma sorumluluğunun olmadığı anlamına gelmiyor. Eğer KÜRT-KAV'ın üzerindeki ölü toprağı kaldırılacaksa, asgari müşterekleri oluşturma konusunda her zamankinden daha hassas olmak gerekiyor. Nitekim, yeniden oluşum girişimi altında yirmi bir kişinin imzası bulunan bir ortak deklarasyon yayınlamayı başardı. Yukarıda belirtildiği gibi, düşük katılımı genel kurullara dönük seçim hesapları yapmak için ortada ciddi bir sayının olduğu söylenebilir; fakat, eğer amaç vakfı ayağa kaldırmaksa bu sayı henüz yolun başı demektir.

İçerikte yeralan bazı yazılar üzerinde kısaca durulacak olursa:

Yeniden Yapılanma Girişimi'nde yer alan kurucu ve üyelerin benimsediği, asgari müşterekleri içeren deklarasyon metni, sorunları ve çözüm önerilerini kısa ve yoğun bir şekilde dile getirmeyi hedeflemiştir. Zeynel Abidin Kızılyaprak'ın 'Dipten Sıçrayışa Doğru' başlığını taşıyan, 'sivil toplum kuruluşu' konseptini merkeze alarak yaptığı KÜRT-KAV değerlendirmesi özel olarak dikkat edilmesi gereken bir çalışmadır. Yürütülen tartışmalarda, KÜRT-KAV kurucu ve üyelerinin sivil toplum kuruluşlarını ne kadar tanıdıkları, bu anlamda vakfı nasıl yorumladıkları soruları sorulmuş ve bu alanda çok fazla bilgiye gereksinim duyulduğu ortaya çıkmıştı. Zeynel Abidin Kızılyaprak'ın yazısı bu gereksinimi karşılamaya yönelik bir çabanın ürünüdür. Aslında yazı çok daha uzun ve başlıbaşına bir kitapçık olabilecek nitelikteydi. Fakat, bir broşürün sınırları içinde yeralacağı için, olabilecek en özet biçimde hazırlanması talep edilmek zorunda kalındı.

Son olarak:

Gönül isterdi ki KÜRT-KAV'ın bir bülteni olsun ve tartışmalar o platformda çok daha geniş bir katılımı yürütülsün. Fakat mevcut yönetimin yıllardır yaşanan rutin sorunlarla karşı karşıya kaldığı düşünüldüğünde, bir bülten talebinin ağır kaçacağına farkındayız. Ümit ediyoruz ki hazırladığımız bu broşür KÜRT-KAV kurucu ve üyeleri arasında iletişimin artırılmasına ve kapsamlı bir tartışma platformunun inşasına katkıda bulunur.

KÜRT-KAV'da bir "Yeniden Yapılanma" başlatmak için...

Biz aşağıda imzaları olan Kürt Kültürünü Araştırma Vakfı (KÜRT-KAV) kurucu ve üyeleri, sunacağımız düşünce ve prensipler ışığında, vakfımızı sahiplenmek doğrultusunda bir çalışma başlatmanın elzem hale geldiğini düşünüyoruz.

◆ Öncelikle inanıyoruz ki, cumhuriyet tarihi boyunca 'Kürt' adını resmen tescil ettirmiş tek kuruluş olan vakfımız, içinde bulunduğu edilgen durumdan kurtarılabilir ve daha atak bir yapıya kavuşturulabilir; vakfımız, adeta varlığıyla yokluğu belli olmayan bir konuma layık değildir.

◆ Kuruluş döneminin kendine özgü koşulları başta olmak üzere, çeşitli koşullar ve olguların da katkılarıyla, vakfımız üzücü bir tikanıklık girdabına girmiş bulunmaktadır. Tikanıklığın başat nedenlerini özetle sıralarsak;

◆ Vakıf yönetiminin oluşumunda esas hareket noktası dar politik yaklaşımlar olmuş; yönetim kademeleri, varlıkları şüphesiz yadsınamayacak olan, fakat yaklaşımları genellikle yönetimde erki paylaşmış olmaktan öteye geçemeyen siyasal yapılanmalar, bir sivil toplum örgütünün ruhuyla uyumlulaşmayan tarzda, dar grupsal ilişki ve ittifak arayışını esas almışlardır.

◆ Yönetimler, kendilerini seçen kongreye bir çalışma programıyla/projeyle gelmek yerine, kendilerini seçecek/seçtirecek siyasal var oluşun parmak sayısını gözetmekle yetinmişlerdir. Yeni üye kabulleri bile genel olarak bu esas üzerinden yapılmış ve böylece olumsuz bir gelecek yeşertilmiştir.

◆ Atılımlar hedeflemek yerine, vakfı açık tutmak ve asgari giderlerini karşılamak, neredeyse "yakalanması gereken başarı halkası" durumuna gelebilmiş, bu ise genel olarak toplumumuzun vakfa yönelik umutlarını köreltmıştır.

Özetlenen tabloyu ileriye doğru geliştirmek adına;

◆ Vakfımızın temel sorununun, onu etkin, güçlü, senesinde yazılı faaliyetlerini gerçekleştirebilir bir 'sivil toplum kuruluşu' haline getirmek olduğunu,

◆ Esas olarak her kurucu ve üyenin yönetime gelme hak ve hukukunun peşinen kabulü ve bu anlamda kurucuların-üyelerin herhangi bir gruba dahil ya da hariç oluşlarına göre kategorize edilmemeleri prensibi doğrultusunda; vakfımız yönetim kademelerinin olabildiğince ehil, gönüllü ve sivil toplum örgütü ruhuna uygun kadrolardan oluşturulması gerektiğini,

◆ Yönetime talip olmanın; kapsamı, amacı, aşamaları ve finansmanı tanımlanmış projeler/vaatler eşliğinde söz konusu olması gerektiğini; iki kongre arasındaki performansın ancak bu şekilde gözlenebileceğini ve demokratik 'hesap verme' mekanizmasının ancak bu durumda işleyebileceğini,

◆ Kurucuları, üyeleri, gönüllüleri ve profesyonel kadrolarıyla ciddi bir kurumsallaşma ve bir yeniden yapılanmanın gerekli olduğunu, düşünüyoruz.

Bunun izdüşümü olarak;

◆ Yeniden yapılanmanın gereği olarak, vakfımızı yeni mali ve entelektüel güçlere açmak; taze soluk getirecek ve kültürel çalışmalarımızı güçlendirecek anlamlı, tespit edilebilecek kişileri üyeliğe davet etmek,

◆ Yine hem yeniden yapılanmanın ve hem de "Her kurucu ve üyenin yönetime gelme hak ve hukukunun kabulü" prensibinin doğal gereği olarak, senedimizde yer alan, yönetim kurulunun 11 üyesinin en az 7'sinin ilk kuruculardan olması hükmünü değiştirmeyi gündeme almak,

◆ Böylece, vakfımızın yönetim kademelerinin bir çekişme konusu olmaktan uzak bir şekilde, kültürel alanda ve vakıf organizasyonu kapsamında ehil, uzman, yeterli kadrolardan oluşturulması gerektiğini düşünüyoruz.

Hem bu konularda bir yoğunlaşma sağlamak ve hem de vakfımız bünyesinde olması gerektiğine inandığımız aydınlarla, sanatçılarla, uzmanlarla temaslar kurmak için bir girişim başlattık.

Bunun için, şimdilik aşağıda imzaları bulunanlar olarak bir araya geldik. Ancak, ulaşılabilirlik açısından bir başlangıç sayılması gereken imzaların artırılması gerektiğini de kararlaştırdık ve bu metni tüm kurucu ve üyelerimizin takdirine sunma konusunda görüş birliğine vardık.

Öte yandan, çabalarımızın kapalı olmaması, açık yürütülmesi ve gereğinde kamuoyuna yönelik açıklamalarla geniş çevrelere de duyurulmasını kararlaştırdık.

Ayrıca, hem kurucu ve üyelerimizle ve hem de vakfımızın dışında kalmış aydınlarımız, sanatçılarımız ve uzmanlarımızla temas kurmak, yeniden yapılanmayı onlarla birlikte tartışmak ve programlamak, ayrıca yeni projeler oluşturmak hususlarında görüş alışverişleri sağlamak amacıyla, bir "temas grubu" seçtik.

"KÜRT-KAV Yeniden Yapılanma Girişimi Temas Grubu"; **Mehmet Ali Eren, Ali İncesu, Faruk Parlak, Z. Abidin Kızılyaprak, Ömer Faruk Kurhan ve Hüseyin Taysun**'dan oluşmaktadır.

Bilgilerinize sunar, katkılarınızı bekleriz.

Mehmet Ali Eren
Ömer Faruk Kurhan
Remzi Çakın
Mahmut Turan
Tekin Fırat
Hüseyin Taysun
Hikmet Çetin

Kamber Soypak
Ali İncesu
Mustafa Baydak
Aziz Karınca
Mehmet Parlak
Aziz Mahmut Ak
İbrahim Aksoy

Faruk Parlak
Z. Abidin Kızılyaprak
Fehim Işık
Kemal Yüksel
Mehmet Kolçak
Kemal Peköz
Gülden Taysun

Not: Temas Grubu ile iletişim için, yeni bir adres ve tel/faks bildirinceye dek, 0212 243 03 49 nolu faksa iletileceğinizi geçebilirsiniz.

Dipten sıçrayışa doğru...

Z. Abidin Kızılyaprak

Bir Kürt kültür kuruluşunun (KÜRT-KAV) gelişmesi/güçlenmesi için nelerin yapılması-yapılmaması gerektiği üzerine kişisel görüşlerin serdedildiği bu yazıda, hiç değilse özet olarak, "kurum", "kuruluş", "organizasyon" konularına da yer verilmesi ve o 'bahane' ile kimi ufuklara adım atılması, yararlı olabilir.

"Kurum", tam da Türkçe'deki "kurum-kurum kurulmuş!" deyiminin çağrıştırdığı bir türü işaret ediyor: Et-Balık Kurumu gibi... Bir başka deyişle, toplumsal katkıya/katılıma ihtiyaç göstermeyen, verili bir düzeneğin bir vidası, bir aleti gibi tasarlanmış yapılanmaları anlatıyor.

"Kuruluş", sözcüğün tınısındaki hareketliliğin çağrıştırdığı üzere, daha iradi, daha "sivil" duruyor: Belli bir amaca yönelik organize olmayı, dolayısıyla toplumsal bir ihtiyacı/isteği ima ediyor. Sonuncusu, yani organize olma ya da organize işlere girişme, çoğunlukla "kuruluş" halinde etekemiğe bürünüyor.

Şöyle denebilir: Kimi organizasyonlarımızı ve bu arada KÜRT-KAV'ı tartışmak, "kurum" olmaya başlamış, olumlu anlamda değil fakat "kurum tutmuş" anlamında "kurumlaşmış" yapılanmalarımızı "kuruluş" haline getirmeyi tartışmak demektir. Dolayısıyla, tartışmanın hemen bir sonraki adımı organize olma halleri üzerine, yani sivil toplum organizasyonları üzerine olmak zorundadır.

Bu girizgâh, sorun çözme yerine sorun yumağı haline gelmiş "örgütlerimiz" in derdine elbette derman sunmuyor; yalnızca, tartışmanın "sivil toplum organizasyonları" kapsamında yürütülmesi dileğine bir kapı açıyor, o kadar.

Ne var ki açılan kapının ardındakiler "o kadar" değil.

Sivil toplum organizasyonları bağlamında KÜRT-KAV'ı tartışmaya çalışmak, bir makale sınırlarına sığdırılması çok zor olan bir işe girişmek demektir; ancak, bu bağlamda tartışılmaksızın KÜRT-KAV üzerine söylenecek her söz de sabun köpüğü misali uçup gidebilecektir.

Öyleyse, sivil toplum organizasyonları üzerine özetin özeti değinmelerle işe başlayıp, bunun bu coğrafyadaki hal-i pür melalini incelemek ve oradan da KÜRT-KAV'a gelmek daha verimli olabilecektir.

Şu 'STK' dedikleri...

"Sivil Toplum Kuruluşları" (STK'lar) sözü şu aralar çok moda. Aslında 'sivil toplum' kavramı eşliğinde tedavüle girişi daha eski, fakat bu kavramın Aristoteles'ten Hegel'e, Marx'tan Gramsci'ye, oradan Ferguson'a vb'ye kadar uzanan teorik evveliyatını izah için hem yerimiz hem de (bu yazı kapsamında) gerekliliğimiz yok. Dolayısıyla balıklama "STK"lara gelmek durumundayız. Evet; şu sıralar çok moda dedik; modanın başlangıcını İkinci Dünya Savaşı sonrasına tarihlendirebiliyoruz. Neoliberal politikaların 'yükselen değer' durumuna getirildiği dönemde ise pıtrak gibi çoğalmaya başlıyorlar.

Uluslararası arenada isimleri NGO (Non-Governmental Organisations, "Hükümet Dışı Kuruluşlar") olarak geçiyor. Etrafındaki tartışmalar ise bitmiş değil.

Türkiye'ye ve Türkçeye ithalini tartışmadan önce, genel tartışma çerçevelerini vermekte yarar var. Özetle "NGO'cular", devlet dışı kamusal alan (=sivil toplum) toplumsal işleyişe müdahalesini savunur ve bunun için de NGO'ların hayati olduğunu söyler. Ancak, masum sayılabilecek bu

izah, NGO'ların neden 'sosyal devlet' kavramının tu kaka edildiği dönemlerden sonra mantar gibi türediklerini ve neden günümüzde özellikle hükümetler tarafından da -yer yer- teşvik edildiklerini açıklamıyor.

Açıklama, deyim yerindeyse, "NGO muhalifleri"nden geliyor. 'STK' konusuna soldan eleştiri anlamına da gelen bu açıklamaya göre durum özetle şudur:

1- Artan bir eğilim olarak devlet, sosyal görevlerinden hızla sıyrılmaktadır; safra atar gibi, birçok sosyal hizmet yükümlülüğünden uzaklaşmakta ve artık yapamadığı/yapmak istemediği bu hizmetlerin "yurttaşlarca" yapılmasını teşvik etmektedir: NGO'ların önlenemeyen yükselişlerinin ardında asıl bu var.

2- Kimi uluslararası odaklar, emperyalist merkezler, "genel insani değerler"i kimi ülkelere karşı kullanma yönelimine girmişlerdir; sanayileşmeden uzak tutmak istedikleri ülkelerde çevrecileri, istikrarsızlaştırmak istedikleri ülkelerde kimi sosyal muhalefet oluşumlarını pek sever görmeye başlamışlardır vs. ve böylece seçmeci taktiklerle kimi NGO faaliyetlerini -bir tür lojistik alan olarak- hızlandırmışlardır.

Yanlış mı?..

Birçok Batı ülkesinde (ki hızla diğer ülkelerde de özendiriliyor) devletin üstlenmesi gereken yükümlülükleri yerine getirmek üzere "kurulmuş" köklü NGO'ların bulunduğunu biliyoruz. Örnek olsun: birçok ülkenin belediye teşkilatı, çöpleri toplamak derdinden kurtulmak üzere, emeklileri vb. "NGO'cu" olmaya teşvik etmekte; yine Türkiye'de trikotajcı birine "Türkiye'yi erozyondan kurtarma" NGO'su kurdurtulmakta, vs. (Unutmadan: Birçok ülkede espionaj faaliyetlerin paravanı olarak kullanıldığı ayyuka çıkan Türk Kızılay'ı da bir "NGO"...)

Böyle olmasına böyle de; bütün bunlar, sivil organizasyonların artık bir dünya gerçeği olduğu olgusunu ortadan kaldırmıyor.

Bu iş biraz kibrit örneğine benziyor; ne amaçla kullandığınız önemli. Ev de yakabilirsiniz, yemek pişirmek üzere üzere ocağı da...

Eleştirel, hatta yer yer seçmeci yaklaşımı elden bırakmaksızın, sivil organizasyonların önemli olduğunun altını çizmekte yarar var.

Bu, ya da bir başka anlatımla devlet-dışı reel hayat gerçekliği o kadar önemli ki, en üst uluslararası kuruluş bile varlığını "devletler"e göre değil, "halklara" göre tarif etme ihtiyacını hissetmiştir: Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın giriş paragrafındaki ilk cümle, "Biz Birleşmiş Milletler Halkları..." diye başlıyor; "devletleri" diye değil...

Gerçekte, üyelerinin çeşitli haklarını korumak amacıyla kurulmuş mesleki örgütlerden toplumu etkilemek amacıyla oluşturulan az üyeli/sınırlı katılımlı inisiyatiflere kadar çeşitli görünümlere sahip birçok şaibesiz sivil organizasyon/hareket, toplumun yaşadığı koşulları dönüştürme çabasına oldukça önemli katkılar sağlamıştır, sağlamaktadır. Örnek olması açısından, 1961 yılında mektup ağı ile örgütlenen Uluslararası Af Örgütü'nün (Amnesty International) işlevine vurgu yapılabilir. Liste günümüzde, olumlu örnekler bakımından, Sınır Tanımayan Gazeteciler'den (RSF) Uluslararası Avukatlar Birliği'ne kadar uzatılabilir.

Tersinden, -örneğin- ABD'nin Maryland eyaletinde emeklileri iş ve işçi bulma kurumu elemanı gibi çalıştıran "gönüllü" kuruluşlar... Ya da dışişleri bakanlarının yapmaktan çekindiklerini yapmaya soyunmuş "gönüllü" kuruluşlar... Bunlar var ve elbette bunlar hep sorgulanmalı, hatta sivil organizasyon etiğine ne derece uygun olup olmadıkları hep tartışılmalı, fakat bütün bunlar toptan bir sivil organizasyon reddiyesine dönüştürülmemeli.

Peki bütün olumsuzlukları sıyrılıp atıldığında geriye ne kalır?

Geriye;

- 1- Belirli bir toplumsal/düşünsel amaç için bir araya gelmiş,
- 2- Kâr amacı gütmeyen,
- 3- İktidarı almak gibi bir derdi olmayan/iktidarlaşmaya dönük politik hegemonya aracı olmayan,
- 4- Çoksesli olan,
- 5- Katılımı birey iradesine (gönüllülüğe) bağlı olan,
- 6- Yönetim kademeleri özgür ve dolaysız seçimlerle belirlenen,

7- Meşruiyetini resmîyet-dışılığın ihtiyaçlarından alan

kuruluşlar/inisiyatifler kalır; tüm dünyada varlar ve çoklar...

Bu tarif, (kimi boyutları hâlâ tartışmalı olmakla birlikte), STK denilen sivil organizasyonların kaba bir çerçevesini vermektedir. Genel olarak uluslararası ölçekte kabul gören bu tarife göre, örneğin, siyasal partiler (doğrudan iktidara gelmek amacıyla kurulduklarından) bir sivil organizasyon sayılmamaktadır. (Yanlış anlaşılmamasın: Sivil organizasyonları politik düzlemde uzak tutmak gibi bir anlayışın sahibi değiliz. Politikayla da uğraşabilir sivil organizasyonlar; bu ayrı, doğrudan iktidarlaşmaya yönelik politik bir araç olmak ayrı.) Yine, örneğin kimi ülkelerde, mesleki örgüt bile olsalar, mecburi üyeliğin söz konusu olduğu yardım sandığı türü yapılanmalar da (katılım birey iradesine/gönüllülüğe bağlı olmadığından) sivil organizasyon sayılmamaktadır.

(Bu arada, geçerken değinmiş olalım: Bu tarife göre ve haklı olarak, politik güçlerin lojistik ihtiyaçları doğrultusunda kurulmuş ve öyle işleyen 'bizim' birçok kuruluşumuz da gerçek birer sivil organizasyon olmamaktadır. Bunu söylemek, onların varlığını reddetmek değil elbette. Arka plandaki politik güç yararına belirli bir işlevleri vb. şüphesiz var; bu, ayrı. İtirazımız, bunların sivil organizasyon -STK- olarak nitelendirilmesi. Oysa, örneğin yönetim kademelerinin adeta 'görevlendirme' ile belirlendiği, bire bir politik hegemonya kaygısı ile kurulmuş örgütler, adları ne olursa olsun, sivil organizasyon gerçeğiyle nasıl bağdaşabilir?.. Bağdaşmayanlar bir yana bırakılırsa, Kürt toplumsal hayatı açısından sivil organizasyon geleneğinin çok zayıf olduğu görülür. Sivil organizasyon tarifine en yakın olanlar, ya yönetim kademelerinin özgür ve sahici seçimlerle belirlenmemesi (=DEMOS), ya da yönetim oluşumunda ve işleyişte politik hegemonya kaygılarının gözetilmesi (=KÜRT-KAV) nedeniyle, eksiklidir.)

'DKÖ'lerden 'STK'lara...

Bu bölümün başlığı "Türkiye ve STK'lar" da olabirdi. Fakat özellikle bir kavram tartışması yapmak için diğeri seçildi.

Biliniyor; 12 Eylül darbesi öncesi Türkiye'de bolca "Demokratik Kitle Örgütleri" (DKÖ) vardı. Şimdi

hemen hemen hiç "DKÖ" yok, fakat bolca "STK" var... 12 Eylül'ün depolitize edici, beyinleri silici etkisi bilindiğinden, tek başına bu bile, "STK"ların bollaşmasından ve bu kavramdan işkillenmek için yeterli sayılmalıdır.

İşkillenmeyi ve aynı anlama gelmek üzere Türkiye'deki kimi STK'ların doğuşunu/gelişimini tartışmayı bir yana bırakalım ve şu soruyla ilerleyelim: Hangi kavram daha açıklayıcı?.. Doğrusu net bir yanıt vermek zor görünüyor. Sivil organizasyonları, 12 Eylül öncesi olduğu gibi, "DKÖ" olarak nitelemek hâlâ mümkün ve zaten -az da olsa- hâlâ böyle niteleyenler de var. Ancak, bir dönem güçlü izler bırakmış olsa bile, bu kavramın ne önceden ne de şimdi çok kapsayıcı olmadığını düşünüyorum. "Demokratik"liği aşan ya da gerisinde kalan tüm yapılanmaların "D" ile kodlanmasındaki yanlışlık bir yana bırakılsa bile, "DKÖ" kavramı, "K"siyle, peşinen kiteselliği vurguluyor ki, örneğin katılımcısı/üyesi çok az bireyden oluşabilen aydın vb. inisiyatifleri açıkça kapsamı dışında tutuyor ve böylece her türlü sivil örgütün/hareketin ortak adı olma şansını yitiriyor.

ABD patentli Non-Governmental Organisations'ın Türkçe çevirisi ("Hükümet Dışı Örgütler") kavramı da durumu kurtarmıyor, üstüne üstlük yeni karışıklıklar yaratıyor. Bu ifadeyle içeriği anlatılabilmek mümkün görünmüyor; çünkü Türkçe'de "hükümet dışı" kavramı, neredeyse bakanlar kurulu dışı olan her şeyi anlatır gibidir. Aslında İngilizce-Fransızca karışımı "non-governmental" ibaresi, "hükümet dışı"lıktan çok "resmîyet dışı"lığı çağırıştırıyor. Fakat nedense, Türkçe'ye "hükümet dışı" olarak çevrildi ve bu şekilde kullanılmaya başlandı. Dolayısıyla, bir düzeltme anlamında, bundan böyle NGO'ları Türkçe "RDK"lar (Resmîyet Dışı Kuruluşlar) şeklinde zikredebiliriz. Ancak 'sivil toplum' kavramının (aslında teorik olarak hak da ettiği) yaygın etkisi karşısında bu olsa olsa marjinal bir kullanım olarak hükmünü sürdürebilir ve büyük olasılıkla yanlış "bilgi sayar" tabirini "bilgi işlemci" olarak zikredenler gibi ortada yalnız başımıza kalabiliriz.

Sorun elbette yalnız kalmak falan değil; sorun, sorunun ne olduğu... Böyle bakınca, yani zarfa değil mazrufa önem verince, yaygın "STK" kullanımının sürdürülmesinde bir zarar görmüyoruz; 12 Eylül sonrasında kimi kendine güvensiz eğilimlerin hayattan kaçışlarını ve günümüzdeki "sosyal devleti terk" eğilimine 'sivil' cepheden su taşıyanları

anımsatsa ve onları da kapsıyormuş gibi görünse bile... Yalnız, "bilgisayar-bilgiişlemci" radikalizmi kadar olmasa bile, kavramsal olarak "kuruluş" haline gelmeyen/gelmek istemeyen inisiyatifleri/platformları kapsamaktan aciz olduğu için, "STK"ları "Sivil Toplum Organizasyonları" (STO) olarak kısmi bir tashihe tabi tutmak gerekebilir ve bu yazıda bu yol izlenmektedir. Varsın, "televizyon" gibi, "organizasyon" da 'yabancı' kökenli olsun; kapsayıcı olduktan ve daha iyisi bulunmadıktan sonra, kime ne zararı var?..

KÜRT-KAV ya da STO olmak...

Çok açık olmalı: KÜRT-KAV'ın asıl sorunu bir sivil toplum organizasyonu olabilmek, o hale gelebilmektir; bu nedenle sivil toplum organizasyonu nedir, ne değildir konularıyla başlandı ve somut konu üzerinde de bu başlangıç teması sürdürülecektir.

Her sivil organizasyon gibi KÜRT-KAV'ın da özgünlükleri var. Yapısal özgünlük biliniyor: "Kürt" adını tescil ettirme çabasının ete kemiğe bürünmüş hali olması; senedi itibarıyla Kürt kültürünü araştıran/gün ışığına çıkaran ve sorunlarını sorun edinen bir organizasyon olması vb.

(Bir parantez daha: Kültür= İnsanlığın biriktirdiği maddi, manevi değerlerin toplamı. Kürt kültürü= Kürt insanının biriktirdiği maddi, manevi değerlerin toplamı...)

Ancak KÜRT-KAV'ın özgünlükleri, sırf yapısal planda, kendini başka bir ilgi/uzmanlık ya da mesleki sivil organizasyondan ayıran tariflenmede saklı değil. Bunun dışında, kuruluş ve duruş özgünlüğü var.

Kuruluşu itibarıyla KÜRT-KAV, kültürel dinamiklerin bir araya gelmesiyle değil, başka ve daha çok siyasal saiklerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan bir organizasyondur.

Duruş özgünlüğü ise, sık sık vurgulanan "cumhuriyet tarihi boyunca Kürt adını resmen tescil ettirebilmiş tek kuruluş olması"nda gizlidir: İşinin hem zor olduğunu, fakat aynı zamanda da önünün çok açık olduğunu anlatıyor...

Bu kuruluş ve duruş özgünlüğü vurgusu, zorlukların tarifinde de kullanılabilir, potansiyel olarak ilerletici öğelerin bulunduğunu belirtmekte de.

Bunları açıklamak için çok kısa bir tarihçeye ve kimi saptamalara yer vermek gerekiyor.

1) Vakfımızı önceleyen "Kürt Soykırımını Önleme Komitesi" hatırı sayılır bir çoğulculuğun izlerini taşıyan sivil bir aydın organizasyonu olarak şekillenmiştir. Ancak üstlendiği ve tarif ettiği misyonu belli çerçeveye ile sınırlıdır ve esas olarak Güney'de yaşananlar ve mülteci durumuna düşmüş soydaşlarımızın durumu ile ilgilidir.

2) Ve fakat, bu birlikteliğin devamı düşüncesi, ilerleyen aylarda, en baskın duygu halini almış ve bu birlikteliğin Türkiye'de Kürt gerçekliğini kabule zorlayıcı bir organizasyon halini alması düşüncesi ağır basmıştır; vakfın ebesi bu "birliktelik" ve "gerçekliğimizi kabul ettirme" duygusudur.

2a) Demek ki, çok açık olarak, vakfın kuruluş mayasında çoğulculuk bilinci vardır; daha çok siyasal kaygularla herkesi kapsamamış olsa da...

2b) Dolayısıyla, bir sivil toplum organizasyonu olabilmek için elzem olan bu mayanın kökenlerinde var olduğunu tespit etmiş oluyoruz ve şüphesiz tek başına bu tespit bir marifet olamıyor, devamı önemli oluyor.

3) 130 Kürt aydınının/siyasal kadrosunun katıldığı Mayıs 1991 tarihli, "kuruluş toplantısı" denebilececek toplantıda (ve vakfın ilk adını da ilham veren "Kürt Hak ve Özgürlükler" Girişimi Komitesi'nin oluşturulduğu Şubat 1992 tarihli toplantıda) ortaklaşılan vurgu, "birliktelik içinde gerçekliğimizi kabul ettirme amacıyla organize olma"dır; bunun şekli, yani vakıf, ikinci plandadır ve daha çok yasal/idari manevra kabiliyeti ile ilgilidir.

3a) Böyledir: Türkiye'de birçok vakıf, elinde-avucunda vakfedeceği bir şeyler olanların bunları akıtacağı yer arayışından değil, Cemiyetler Kanunu'nun gestapo tipli kısıtlamalarından kurtulma arayışının ve bir ticari ya da politik kuruluş da olunmak istenmemesinin sonucu olarak 'vakıf' olmuşlardır.

3b) Bunu kendi başına olumsuzluk saymak mümkün değil. Ancak, bu özgünlüğü reddetmek ve bir aşamadan sonra "vakıf, vakfedenlerin adresidir" klasikliğine dönmek de ilerletici olamıyor.

3c) Her konuda olduğu gibi burada da ifrat-tefrit sınırlarını tayin etmek önemli oluyor: Klasik vakıf olarak şekillenmemiş olmasının altını çizmek, bazen, "demek ki vakıf değil!" sonucuna kadar uzatılabiliyor. Oysa akıl, özgünlüğü bilerek "kendisi" olabilmese formülünde gizlidir ve "kendisi" vakıf olarak kurulmuşsa, ilerleme güzergâhı vakıf tarzı demektir.

4) Mayıs 1991 İstanbul toplantısı bileşenleri biraz İstanbul merkezliydi; orada seçilen komitenin çağrısıyla Şubat 1992'de birçok ilden yeni bileşenin katılımıyla 185 kişilik yeni bir toplantı yapıldı. Burada iki önemli gelişme yaşandı: Nicel olarak güçlü bir Kürt grubu, oldukça ağır ve haksız eleştirilerde de bulunarak, birliktelik içinde olmayacağını netleştirdi. İkinci önemli gelişme, vakıf düşüncesinin netleşmesi ve kurucuların tespitiydi.

4a) Bir sivil toplum organizasyonunun direkt siyasal kaygılarla ele alınışı geleneği bu noktada da aşılamadı: Birlikteliğe yanaşmayan hareketin sözcüleri bu olumsuzluğun devamında yarar görebildi.

4b) Ancak, kalan ve hatırı sayılır kapsayıcılıkta olan birliktelik de işe sivil organizasyon mantığı ile yanaşamadı: Birliktelik, parselasyon olarak anlaşıldı, siyasal gruplar kültürel cepheyle ilgili-ilgisiz kadrolarını kurucu olarak atamaya başladı.

4c) Yine bir ifrat-tefrit sınırındayız: Siyasal grupların parselasyon anlayışı ile onları reddetme uçlarında salınmalar yaşandı, yaşanıyor.

4c- I) Siyaset süregiden hayatın ta kendisidir ve hayatın her biriminde siyasetçilerin olması doğaldır; bazen ilerletici güvencelerdir.

4c II) Ancak bu, siyasal parti olmayan bir kuruluşta, hele hele çoksesli bir sivil organizasyonda, siyasal gruplara mensup kadroların kendilerini bir tür "MGK" gibi görmeleri, öyle davranmaları ve hegemonyaları üzerinde titizlenmeyi temel kalkış noktası yapmaları anlamında ele alınırsa, hem uçlara savrulma kaçınılmaz olur, hem de (daha önemli olarak) tüm işler arap saçına döner ve Marquez'in "Kırmızı Pazartesi"de anlattığına benzer biçimde herkes işlenecek bir cinayeti (burada öldürülen bir kuruluş) izler hale gelir...

4c- III) Sorun, siyasetçinin kültüre, kültürün siyasetçiye yol açabilmesi; karşılıklı ilişki tarzının belli bir etiğe dayandırılmasıdır. Gruplar mı; elbette olacak-

lar! Ve HERKES GİBİ, sivil organizasyonlardaki siyasal grup kadroları da o organizasyona İLİŞKİN programlar üreterek var olacaklar. Ters, yukarıda değinildiği gibi bir karmaşadır, fakat aynı zamanda (kadrolar açısından) bir tür "KİT arpalığı" dır...

4d) Daha başlangıçta, bunu 'başaramadık'... Başaramayacağımız bir sır değildi; gelenek, birikim vb. belliydi. Değişik ve zararları izole edici bir yöntem olarak, siyasal grupların da desteğini ve güvencesini almış elit, işin ehli, tartışmalı siyasal konularda -deyim yerindeyse- "nötr" kadroları işin/işlerin başına getirme prensibi de seçilmedi ve bugünlere böyle böyle gelindi.

4e) Parselasyon sonraki dönemlerde artan hızla sürdürülmüş ve "yeni üye alımı" dönemlerinde iyice karikatürize olmuştur. Siyasal grupların parselasyon kavgalarının artmasıyla Kürt toplumunun vakıftan umudunu keser hale gelmesi ise birbirlerine paralel olarak gelişmiştir. İç ilgi bile sınırlara dayanmış, kongreler 25-30 kişi ile yapılar hale gelmiştir.

5) Vakıf başvurusunun yapıldığı Temmuz 1992'den tescilin yapıldığı Ekim 1995'e kadarki süreç, tam bir hukuk mücadelesidir ve selamlanmayı hak etmektedir.

5a) Kimilerimiz "nasıl olsa vakıf tescil edilmez" diye mi düşündük; tescil sonrası atalet bunun yansıması olabilir mi? Olabilir. Açık olan, tescil sonrası ciddi bir proje, program üretilemediği ve yavaş yavaş sessizlik, pasifikasyon girdabına sürüklenildiğidir. Nedenleri mi? Aslında bu sorunun yanıtı genel olarak süreçlerin altını çizdiğimiz yukarıdaki bölümlerde var. Fakat gelin, biraz daha açık konuşalım ve sonradan da şu meşhur soruya yanıt arayalım: Ne yapmalı?..

Suçlu değil, sorun noktaları aramak...

Bu bahiste işin kolayına kaçıp bahaneler, suçlular vb. arayıp bulmak herkes için mümkün ve zaten bu, defalarca yapılmıştır da. Nasıl mı? Örneğin yönetim kademesindesiniz ve çalışmadığımız için eleştiriliyorsunuz. Hemen üç ünlü mazarete sığınabilirsiniz: "Para yok... Üyeler çalışmıyor... Yalnız vakıf değil genel Kürt dünyası da gerileme döneminde". Ya da, diyelim yönetime muhalifsiniz ve fakat muhalifliğiniz "niye yönetimde ben yokum"dan ibaret; o zaman da "ben olsam daha iyi olur"dan ibaret bir söylemle yuvarlanıp gidirsiniz.

Oysa sorun/sorunlar daha derinlerde ve daha derinlikli bakışları gerektiriyor.

Yönetim sorumluluğu üstlenmiş ve üstleniyor olanlar açısından, altı çizilmesi gereken en sahici olgu, mazaretlerin bugünü açıklamaktan uzak oluşudur; her bir mazaretin bir ağırlığı olduğuna kuşku yok, fakat bugünkü "dibe vurma"nın müsebbibi sözü edilen mazaretler değildir. Kaldı ki, mazaretlerin büyükçe bir kısmı "yumurta mı tavuktan, tavuk mu yumurtadan çıkar?" misali döngülerdir: Para bulunduğu zaman mı çalışılır, çalışılınca mı para gelir?.. Üyeler çalışınca mı vakıf adam gibi bir vakıf olur, yoksa yönetim projesiyle, vizyonu, uzmanlığıyla işe girişince mi üyeler de cezbedilmiş olur?.. vs, vs.

Tekrar pahasına, asıl sorunun nasıl bir vakıf düşünülduğünde ve bu düşüncenin gereklerinin yerine getirilip getirilmediği sorununda olduğunu belirtmek gerekiyor.

"İyi bir vakıf düşünüyoruz" demek, aslında hiçbir şey dememektir. Net olmak lazım: Kongre öncesi, yönetim tartışmalarında, "şu şu siyasal grup kadrolarının toplamı, yönetimin çoğunluğunu oluşturmak zorundadır; 'biz' bu vakfı sokakta bulmadık, kimseye kaptırmayız, vb." diyorsanız, düşündüğünüz vakıf tipolojisinin bir sivil toplum organizasyonu olmadığı/olamayacağı açıktır. Çünkü bu tür yaklaşımlarda; 1- Kültürel kuruluş-siyasal odak/odaklar ilişkisini çok kaba bir hegemonya kaygısı üzerinden tasarladığınız açıktır; geriye, "Kırmızı Pazartesi"ni izlemekten gayrisi kalmaz... 2- Her kurucunun/üyenin yönetime gelme hakkı gibi asgari bir demokratik ilkeyi 'kaptırmayız', 'biz' vb. dışavurumlarla ihlal niyetiniz açığa çıkmakta; kendinizi ya da birilerini bir tür "MGK" saymakta ve böylece sivil toplum organizasyonlarının normlarıyla bağdaşmazlığı daha başlarda örmektesiniz, demektir.

Yine net olmak lazım: Artık muhtar heyeti seçimlerinde bile ihtiyar heyeti aday üyeleri seçmenlerine vaatlerde bulunmakta; kendilerince projeler, programlar sunmaktadırlar. Ancak bir dizi iş yapabilecek olan, önü alabildiğine açık olan vakfımızın kongrelerinde yönetim kademeleri üyelere "şunları şunları yapacağız" vaatlerinde bulunanlarca, vakfa özgü projeleriyle adaylık iddiasında bulunanlarca değil, kulis faaliyetleri ve "şundan üç, şundan beş kişi" hesabını yapanlarca belirlenmiştir.

Bir sivil organizasyona bu yaklaşımları dayattıktan sonra dönüp onun sönümlenmesine şaşmak, en şaşılacak davranıştır...

Denilen açık olmalı: En azından bu satırların yazarı ve galiba çok büyük çoğunluk, "siyasetçiler çekilsin aradan" falan demiyor; herkesin yönetime gelme hakkı ilkesinin bir başka çiğneniş şekli olur bu zaten... Denilen, yöneticilik iddialarının mutlaka hesap sorulabilmesi mümkün, çerçeveli, dönemsel, vakfa ilişkin vaatlerle/projelerle gündeme getirilmesi gerektiğidir. Çoksesli bir sivil organizasyon açısından bu basit doğruyu dönüp dönüp vurgulamak bir ayıp sayılabilir; ancak bu ayıp vurgulayanlara ait sayılmamalıdır...

Evet; çokseslilikte yol olmak 'zor'dur: "Ben yaptım, oldu"lara yer yoktur çokseslilikte; eleştirilirsiniz, 'ses' bombardumanına tabi tutulursunuz, bir karar alırken katılımcılığı gözetmek zorunda kalırsınız, çok renkliliğin tonları arasında uyum gözetmek zorunluluğunu hissedersiniz, vb. Ama zaten marifet de budur! Özgürlükçülük, katılımcılık, demokrasi vb. eğer birer söylemden, lojistik laf ola beri gele'lerden ibaret değilse, marifet, 'zor'u başarmakta ısrarlı olmaktır... Parmak sayısı üstünlüğünüze güvenerek ve o temelde yol almaya kalkışırsanız, alacağınız yol en fazlasıyla bu kadar olur. Memnunsanız, mesele yok: o durumda zaten aklın sınırları içinde tartışmıyoruz demektir...

Ne yapmalı, nasıl yapmalı?..

Tarihte sık sık "dezavantajın avantajı"na tanık olunmuştur. Örneğin henüz radyoyu, televizyonu vb. icat etmemiş ülkelerin bu dezavantajı, bu icat sürecinin zorluklarını/masraflarını atlayacak olmaları bakımından (gidip onları alarak!) avantaja da dönüşebilir... Yine örneğin (ilkel komünite ilişkilerinin hüküm sürdüğü toprakların kapitalizm evresine ulaşmışlarca işgalinin sonucu olarak) kapitalizm öncesi sosyo-ekonomik formasyonları yaşamamış olan ABD'nin bu tarihsizlik dezavantajı, kapitalizm öncesi formasyonların ağırlığını hissetmeden ve adeta beyaz kâğıda tarihini yazarcasına yol alması bakımından bir avantaja dönüşmüştür. Kurum/kuruluşlar için de bu geçerlidir: Çok girift kurallar bütününe sahip, kökleşmiş gelenekleri olan yapılanmalarda sınırsız manevra kabiliyeti olamaz; arkanızda, biriktirilmiş değerlerin/geleneklerin ağırlığı hep bulunur. Oysa yeni, sıfırdan başlamış (sıfırın bir

dezavantaj olduğuna kuşku yok) bir kuruluş şaşır-
tıcı hareket kabiliyetleri sergileyebilir, sıçramalar
yapabilir ve sıfırda oluşunu bir avantaja dönüştü-
rebilir. Böylesi örnekler her boyuttan çoğaltılabilir.

Sadede gelmek için boyut atlayalım: Bugün KURT-
KAV dibe vurmuştur... Bundan bir adım daha kö-
tüsü, kapısına kilit asmaktır... (Dostlar alışverişte
görsün türünden bir-iki ufak tefek atak da, temel-
deki sakatlığı es geçerek ya da ona rağmen 'bir şey-
ler yapılabileceği' vehmine kapılan iyi niyetli bey-
hude çabalar da bu realiteyi ortadan kaldırmamış-
tır, kaldırmayacaktır.) Her türlü önyargıyı aşarak
bunun altını çizebiliyorsak, bu dezavantajın nasıl
avantaja dönüştürülebileceğini tartışabiliriz.

Dipten çıkış, yani sıçrama, mümkün ve gereklidir.
Zaten, dezavantajın avantaja dönüştürülmesi he-
men hemen her zaman bir sıçramayı gündeme ge-
tirir, getirmek zorundadır. Dolayısıyla, şöyle böyle
işleyen kuruluşlar için geçerli olabilecek sathi iyi-
leştirmeler vakfımız için artık ne yazık ki derde de-
va olamaz.

Bir sıçrama gerekliliğinde ortaklaşmalıyız.

Potansiyel imkânlarımız oldukça fazla. Ama soru-
nun çözümüne, sivil toplum organizasyonları
normlarını hazmetmekle başlamak durumunda-
yız; bu prensibi es geçen iyileştirme arayışları,
duygusal iyi niyet çabalarından başka bir şey ola-
maz.

Eğer söz konusu normları hazmetmeye başlarsak,
ya da aynı anlama gelmek üzere bu hazmı başaran-
lar el ele verirse, çözüm, çorap sökücü gibi gele-
cektir. Buna inanmak gerekiyor.

Bu nedenle, vakit geçirmeden, vakfımızın tüm ku-
rucu ve üyelerini ve vakfımızda olması gereken
aday ya da aday adaylarını -dışımızdaki aydınları,
kültür insanlarını vb.- kapsayan bir düşünce yo-
ğunlaşması yaratmalıyız; bunun ip uçları ortaya
çıkıştır ve devamı/genişlemesi önemli hale gel-
mektedir.

Kısa bir süreyi ve sınırlı kişiyi kapsayan düşünce
yoğunlaşmasında bile görülmüştür ki sorun, "yö-
netime Ali yerine Veli gelsin" değildir; sorun, kap-
samlı bir yeniden yapılanmadır. Bunun köşe taşla-
rı olarak ise şunlar ortaya çıkmıştır:

1- Sahici bir sivil toplum organizasyonu olmak ve
bu temelde bir işleyiş ısrarını elden bırakmamak
işin olmazsa olmazıdır;

2- Bir geçiş aşaması yönetimi gereklidir;

2a- Bunun için, bir geçiş programıyla kendisini ta-
rif eden, mümkün olduğunca 'uzman', sivil orga-
nizasyon gerçeğiyle uyumlu kadrolardan bir yöne-
tim belirlenmeli ve bu belirlemeye (mevcut yöne-
tim de dahil) her kurucu ve üye katılabilmelidir;

3- Geçiş yönetimi hızla vakfın dışında bulunan,
vakfın özgünlüğüyle potansiyel olarak barışık yeni
dinamiklere (kültür insanları, aydınlar, vakfedici-
ler) ulaşmalı ve (ilk kez olarak) bu temelde yeni
üyelikler tespit edilip kararlaştırılmalıdır; bunun
için, yönetim dışında, yönetimin de dahil olacağı,
mevcut üye ve kuruculardan oluşan bir 'tespit ve
mutabakat platformu' da oluşturulabilir.

4- Bunun ardından ya da eşgüdüm içerisinde, se-
nedin, "her üye ve kurucunun yönetime gelme
hakkı" ilkesiyle bağdaşmayan "yönetim kurulu-
nun 11 üyesinin en az 7'sinin ilk kuruculardan ol-
ması" hükmünün kaldırılması gerekir.

5- Üçüncü ve dördüncü şıktaki önlemler yeni bir
soluk için yeni imkânlar yaratacaktır.

5a- Ancak, özellikle senet hükmü değişikliklerinin
(hukuken) kolay olmadığı ve olmayacağı bilin-
mektedir. Dolayısıyla, geçiş yönetiminin kendini
bununla sınırlandırmayan; birinci şıkkın derinleş-
ceği kimi projeleri de önüne koyan bir yönetim ol-
ması zorunludur. Buradaki "geçiş" kavramını, ye-
ni bir anlayışa ve ufka geçiş olarak okumak daha
ilerletici olabilir.

5b- Sonunda "her kurucunun/üyenin onay vermiş
olduğu yönetim/yönetimler" mi çıkacaktır? Elbet-
te hayır. Dahası, ihtiyaç -pek mümkün de olma-
yan- bu tür zoraki ya da duygusal tekleşmeler ya-
ratmak değildir. Sonunda olacak olan, işin doğası-
na kavuşması; sivil toplum organizasyonu haline
gelinmesi ve 'iktidar'ın da 'muhafeft'in de bu do-
ğallık ve çerçeve içinde boy vermesi; çekişmelerin
yaratıcı bir hizmet yarışına dönüştürülmesidir.

Varsa bundan gayrı mümkün ve gerekli yol, göste-
rilsin, o yolun neferi olalım...

KÜRT-KAV üzerine

M. Ali Eren

KÜRT-KAV ile ilgili bu yazıyı kaleme almanın nedeni, kısa süre önce bir grup KÜRT-KAV kurucu üyesi arkadaşın bu kurumumuzun dünü, bugünü ve yarınına ilişkin bu durum değerlendirmesi için bana yaptıkları çağrı ve bu çağrı üzerine katıldığım toplantıda yapılan samimi ve iyi niyetli değerlendirme ve çabalara katkıda bulunmaktır.

KÜRT-KAV'ı oluşturma çabaları, legal alanın Kürtlere tam anlamıyla kapalı ve şiddetin egemen olduğu son derece zor ve riskli bir dönemde başlatıldı. Bu mücadeleye başladığımızda, iki hedefimiz vardı: Birincisi legal olanın dışına itilen şiddetin dışında hiçbir seçenekleri bulunmayan insanlarımızı meşru mücadele zeminine çekerek legalitede Kürtlere kamusal bir alan yaratmaktır. İkincisi, farklı düşünen ve birbirlerine karşı düşmanca duygular besleyen, hiçbir platformda bir araya gelemeyen anlayışları, siyasetin dışında kültürel bir çaba etrafında biraraya getirerek bu olumsuzlukları giderme ve birarada bulunabileceğimizi, birlikte çalışabileceğimizi kanıtlamaktır. Bu nedenle hiçbir ayırım yapılmaksızın herkese çağrı yapıldı. Başlangıçta bu birlik sağlandı. Ancak bu birliktelik yaşanan yoğun tartışmalardan sonra bazı arkadaşlarımızın çalışmadan kopmasıyla sonuçlandı. Ayrılan bu arkadaşlarımızın tutumunu ve düşmanca eleştirilerini yazmanın yararına inanmadığım için üzerinde durmuyorum.

1991 yılında başlattığımız ve 23/02/1992 tarihinde İstanbul'da yaptığımız ilk toplantıyla yola çıktığımız bu mücadele tam altı yıl sonra 16/01/1996 tarihinde resmîyet kazanmıştı. Bu altı yıl boyunca yaşanan sıkıntıları, çekilen acıları anlatmayı çok anlamlı bulmuyorum. 98 Kürt aydınının devletle girdikleri amansız hukuk mücadelesinin sabırlı ve sağ duyulu çabaları sonucu TC tarihinde ilk kez, varlığı inkar edilen, yok sayılan bir halkın varlığının hukuken ve resmen tescili sağlanıyordu. Yürütülen bu mücadelenin tarihe not düşülecek yanı başarıyla atlatılmıştı. Bu sonuca hizmet eden, katkı sunan herkese bir

kez daha teşekkür ediyorum.

Benim de içinde bulunduğum vakfın ilk yönetim kurulu işe vakfa kullanmakta olduğumuz binayı satın alarak başladı. Vakfın resmîyet kazanmasından sonra yaptığımız ilk yönetim kurulu toplantımızda vakfın yeni hedefleri ve yapmamız gerekenleri tartışırken öncelikle kalıcı bir kurumsallaşmanın sağlanması yönünde yoğunlaşmamız gerektiği ittifakla kabul edildi.

Bu çalışmanın yanında vakfın kültürel amacına hizmet edebilecek yeni kadroların hazırlanması ve vakıf yönetiminin bu arkadaşlara bırakılması konusunda da genel mutabakat oluştu. Ancak üzümlerle belirtmeliyim ki gelişmeler bu amaçlarımızı gerçekleştirmemize imkan vermedi. Vakıf içinde bulunan örgütlü bazı arkadaşlarımız, vakfı ele geçirme mücadelesine başladılar ve bu amaçlarına da ulaştılar. Bu durum vakfın kuruluşunda etkin rol oynayan bir çok bağımsız şahsiyetin vakıf çalışmalarından uzaklaşmalarına yol açtığı gibi, vakfın kurumsallaştırılması ve kültürel amaçlarına uygun yapılanmanın yaratılmasını da engelledi. Halen yönetimde bulunan arkadaşlarımızın iyi niyetlerinden kuşku duymuyorum. Ancak bu arkadaşlarımızın da yeniden yapılanma ve kurumsallaşma yönünde gerekli gayreti gösterdiklerini sanmıyorum.

Sonuç olarak, vakfın resmîyet kazandığı tarihten bu yana iyi yönetilmediği açıktır. Bu duruma son vermenin zamanıdır. Bunun için hepimiz üzerimize düşeni yapmalıyız. Halen yönetimde bulunan arkadaşların tüm kurucu üyeleri toplantıya çağırarak çıkış yolları aramalarını dilerim. Bu yapılmadığı takdirde vakıf kurumsallaşamayacak, kültürel amaçlarına hizmet edemeyecek ve atıl kalmaya mahkum olacaktır.

Saygılarımla,

Tıkanan KÜRT-KAV Nasıl aşarız?

Ali İncesu

Bugüne kadar, tüm çabalarımıza rağmen, Kürt-Kültür ve Araştırma Vakfı bir sivil toplum kuruluşu gibi işlemedi. Senedine uygun bir yönetim ve çalışma programı oluşturamadı, oluşturamadık. Bunun nedeni tek başına yönetimin oluşumunda esas hareket noktasının dar politik yaklaşımlar olması değil. Bunun bir çok nedeni var. Türkiye'deki sivil kurumlar, siyasette ve ekonomide olduğu gibi, bir istikrarsızlık ve çözümsüzlük içindedir. Kürt cephesinde durum çok farklı değil. Ne yazık ki, sivil kurumlardaki Kürt aydınları tıkanmayı aşma noktasında başarılı değildir.

Ne ulusal birliğin yaratılmasında, ne siyasal çözüm yollarının güçlendirilmesinde, ne kültür ve tarih bilinciyle ulusal bir duruşun sergilenmesinde, ne de siyasal, kültürel, demokratik alanlarda kurumların yaratılmasında, Kürt aydın ve siyasetçilerin üzerlerine düşen tarihsel görev ve sorumlulukları yerine getirmemektedirler. Bu dün de böyleydi, bugün de böyle. Tabii ki bunun sosyolojik bir çok nedeni vardır. Herkesin üzerinde anlaştığı tek nokta Kürtlerin kendi kültürlerine yabancılaşması gerçekliğidir.

Bugün, KÜRT-KAV Kürt tarihini, dilini, kültürünü, kimlik bilincini öne çıkaran çalışmalar yapmıyorsa, bunun en önemli sebebi kişisel ve grupsal çıkarları esas alan, çok sesliliği, iç demokrasiyi ve kurumlaşmayı yaratamayan hatta yok eden bir aydın ve siyasetçi gerçekliğiyle karşı karşıya kalmamızdır. Eğer bunca bedele ve tahribata rağmen hala hak ve özgürlükler konusunda neredeyse hiçbir kazanım elde edilememişse, bunun belirleyici bir nedeni de bu gerçekliktir. Bu ve benzeri saptamaları yapmak imha, inkar ve asi-

milasyona karşı Kürt insanının verdiği onurlu mücadeleyi görmezden gelmek değildir. Fakat olumsuz da olsa gerçeklikle yüzleşmekten kaçılmamalıdır.

Sadece KÜRT-KAV'da değil, dernek, parti veya yayın alanındaki çeşitli ortak oluşumlarda, güya seçilmiş yöneticiler birilerine minnetle bağımlı ve borçlu olması gereken memurlar haline gelmiş, iradeleri dışında alınan kararların uygulayıcılarına dönüşmüşlerdir. Dayatma, talimat, nasihat ve favsiyeler kanalıyla Kürt legal kesimlerinin beyinleri ve özgür iradeleri ipotek altına alınmıştır. Böylesi bir ortamda düşünce ve siyasetin bağımsız olması, serbest hareket etmesi, akılcı siyasetler üretmesi olanaksızdır. Nitekim, başlangıçta Kürt aydın ve demokratlarını kucaklayan, renkliliği ve farklılığıyla çeşitli kanat ve akımlardan oluşan, kendi içinde disiplinli ama demokratik ve çoğulcu bir yapıya sahip vakıf bitirilmiştir.

Kürt toplumunun yapısında taşıdığı olumsuzlukları kişisel ve grupsal çıkarlar için kullanılacak bir zaaf olarak gören ve politikayı bu temelde şekillendirip bu olumsuzlukları daha da derinleştiren bir siyaseti değil, bu olumsuzlukları aşmayı ve birer zaaf olmaktan çıkarmayı hedefleyen bir yaklaşımın egemen kılınması gerektiğine inanıyoruz. KÜRT-KAV'da yeniden yapılanmayı başlatmak için, gerçeklikten hareketle, kırmadan, dökmeyen, bireyi grubu dışlamadan, kurucusu ve üyesiyle hep birlikte harekete geçmeyi öneriyoruz. Deneyimin değişimle, kararlılığın esneklikle birleştirilmesine, söylediğini somutlaştıran demokratik bir sivil toplum anlayışını egemen kılmaya her zamankinden daha büyük bir ihtiyaç var.

KÜRT-KAV'da açılımı zorlamak

Ömer F. Kurhan

KÜRT-KAV'ın senedine uygun bir işleve kavuşturulması yolunda niçin köklü atılımlar yapılamadı? Bu sorunun yanıtı olarak uzun süre Türkiye'nin yaşadığı, halihazırda kendini dayatan süreçten sözedilebilir. Bir boyutuyla bu tip yanıtların haklı olduğunu kabul etmek de gerekir. Fakat konu 'Nasıl bir yönetim anlayışı?' sorusuna odaklandığında, esas olarak kültür politikası açısından büyük açmazların yaşandığını, dışardan zorlanan atalete abartılı bir boyun eğişle yanıt verildiğini tespit etmek zor değildir.

Kültür politikası açısından belirleyici yanlış bellidir: Siyaset / kültür ilişkisini ikincisinin aleyhine bir bağımlılık ve uzantı biçiminde tasarlamak. Muhafız bir oluşum belirlediğinde, 'örgüt düşmanlığı' ya da 'siyaset düşmanlığı' terimleriyle bir söyleme başvurulur. Eleştiri kılığında kendini açığa vuran bu söylemin tuzağına düşülmedi demek yanlış olur. Siyaset / kültür ilişkisinde bağımlı ve uzantı olma durumuna karşı çıktığı yeterince vurgulanamadı. Vurgulanmasının tek yolu vardı: KÜRT-KAV'da geleneksel siyasetin şartlanmalarını aşmaya çalışan kültürel politik bir örgütlenmeye yönelmek. Bu öyle bir örgütlenme olacaktı ki demokratik, katılımcı, mali ve entelektüel ölçüleri temel alan bir yol izleyecekti. Kelimenin gerçek anlamında bir sivil toplum kurumu olmanın başka bir yolu yoktu. Siyasetin belirleyiciliğini öne çıkaran tutum karşısında apolitik veya bağımsızlıkçı bir tutumu öne çıkarmak çözüm değil. Çözüm işlevsel kriterleri öne çıkarmakta yatıyor.

Birkaç ay önce, KÜRT-KAV'da bir girişim başlatıldı. Bu girişimin en azından uyarıcı olmak bakımından önemli bir rol oynayacağı söylenebilir. Örneğin, mevcut yönetimi belirleyen gruplar bayatlamış karşı spekülasyonlar üretmek yerine köklü bir değişimin gerekliliği üzerine kafa yormaya başlayabilirler. Asıl mesele örgütlenen giri-

şimin ne kadar kararlı davranacağı, kurucu ve üyelerden kaç kişinin bu girişime yapıcı yaklaşacağıdır. Eğer bir canlılık yakalanabilirse, KÜRT-KAV'ın gereksindiği yapısal dönüşümün gerçekleştirilmesi ciddi bir olasılık haline gelecektir.

Genel kurul toplantıları öncesinde bir iki haftaya sığdırılan, esas olarak yönetimde hangi grupların temsil edileceğini ve hangi kişilere yer verileceğini ele alan tartışmaların vakfa yarar sağlamadığı, ataleti kronikleştirdiği açık. Bugün, uzun süreye yayılacağı belli farklı bir tartışma süreci yaşanıyor. 'Nasıl bir KÜRT-KAV?' sorusuna verilen yanıtlar çerçevesinde mutabakatların oluşturulması hedefleniyor. En önemlisi, bu tartışma sürecinin 'Kol kırılır yen içinde kalır' anlayışını ya da kaba kulis faaliyetlerini terkederek gerçekleştirilmeye çalışılmasıdır. Böylece, hem kamuoyuna açık bir tartışma yürütülecek hem de KÜRT-KAV'a kimin hakim olacağı değil, üstlendiği işlevin en iyi nasıl gerçekleştirilebileceği üzerinde durulacak. Bu tarz bir yaklaşıma karşılık 'Fantazidir', 'Erkendir' ya da 'Asıl amaçları farklıdır' diyen çevrelerin seslerini yükseltmeleri kuvvetle muhtemel. Statükocu yaklaşımlarını doğrulamak için, yenilenme girişimini pratikte uygulanamaz hale getirmeye çalışacakları da öngörülebilir. Önemli bir avantaja sahip oldukları kabul edilmeli: Yaşadığımız topraklarda demokrasi kültürü gelişkin değil. Yenilenme / yapısal dönüşüm hedefiyle yola çıkan girişimin sorduğu soru ise belli: Demokratik, katılımcı ve üretken bir sivil toplum kurumu kimliği edinme anlamında KÜRT-KAV örnek bir açılım gösterebilir mi?

***

Mevcut üye portresiyle KÜRT-KAV'ın yeniden yapılanmaya gitmesi oldukça zor görünüyor. Pek çok vakıf kurucusunun ağırlıklı olarak siyaset

ağırlıklı bir pratik içinde olduğu, mali olanaklarını ve entelektüel enerjilerini siyaset dünyasına dönük olarak kullandıkları bilinir. KURT-KAV'ı kurmakla önemli bir hizmette bulunmuşlar, fakat daha sonra enerjilerini yeniden siyasete yöneltmişlerdir. Bu noktada vakıf kurucularından Mehmet Ali Eren'in bir saptamasını dile getirmekte fayda var. Saptama kısaca şuydu: Kuruluşu sonrasında amaçlanan vakfın asli işlevini üstlenecek kesimleri kapsamaktı, ama daha sonra bu hedeften sapıldı. Zaman içinde azımsanamayacak sayıda kişi vakfa üye olmasına rağmen ataletin aşılabilmesi üye kayıtlarının da sorunlarla dolu olduğunu gösteriyor. Üye kayıtlarında vakfın amaçlarına uygun mali ve/veya entelektüel katkı sunabilecek kriterler mi öne çıkarıldı yoksa grupların güç dengelerine ilişkin kaygıları mı? Bu sorunun yanıtını herkes çok iyi biliyor.

Gelinen noktada kurucu ve üyelerin en büyük bölümünün vakfa ilgisini kaybettiğini saptamak zor değil. Yapılan kongrelerde katılım giderek azaldı. Özellikle son kongre bu bakımdan bir dibe vuruşun göstergesiydi. Oysa tüzük değişikliğinden vakfın mali ve/veya entelektüel yapısını güçlü hale getirecek yeni üye kayıtlarına pek çok sorunun çözümü için halihazırdaki üyelerin çoğunluğu seferber olmak durumunda. Önümüzdeki dönemde, yenilenme yanlısı yaklaşım ile statükocu yaklaşım karşı karşıya gelecek ve üye çoğunluğunun hangi yaklaşımı benimseyeceği vakfın kaderini tayin edecek. Sağduyu düzeyinde, aslında statükocuların dahi bir yenilenme veya yeniden yapılanmanın gerektiğini bildikleri söylenebilir. Bir türlü anlamak istemedikleri en azından vakıf özelinde klasik bir siyaset / kültür ilişkisi anlayışının tükenmiş olduğunu kabul etmekte zorlanmalarındır. 'Benim olsun da nasıl olursa olsun' anlayışını terketmeyi bir türlü ka-

bulenemiyorlar.

KURT-KAV başkanı Hanifi Amaç, çeşitli sohbetlerde, yapılan muhalif çıkışın değişim ya da yeniden yapılanma projesine zarar verebileceğini, kendisinin de değişim veya yeniden yapılanmadan yana olduğunu, bu hedefi de gözeten çalışmalar içinde olduğunu belirtmişti. Burada sorun esas olarak yönetimin ve yönetimi belirleyen grupların ne düşündüğüdür. Halihazırda yönetimin bir bütün olarak işlevsel olamadığı, yönetimi belirleyen grupların kongrenin ardından vakfı kendi kaderine terkettiği ve başkanın sorunları tek başına çözmeye çalıştığını tahmin etmek zor değil. Bu durum 1999'daki olağanüstü genel kurul toplantısında seçilen yönetim döneminde kısmen aşılabılmış, ama sözkonusu açılım ve üretim olduğunda tıkanma yaşanmıştı. Son genel kurul toplantısından önce tartışmaya açılan değişim programının bizzat bu yönetimi belirleyen gruplarca reddedildiği ve mevcut yönetimin değişim projesi değil gruplararası ittifak temelinde belirlendiği unutulmamalı. Gruplar arası ittifakın esas olarak hangi ölçülere sahip olduğu ise bir sır değil.

Örgütlenen muhalefetin derdi 'sivil toplum kuruluşu' konsepti içinde, vakıf senedini belirleyici ölçü haline getiren, yönetimin başarısını bu çerçevede sorgulayan bir yaklaşım geliştirmektir. KURT-KAV'da yeniden yapılanmanın olanaklarını tartışmaya açan muhalif çıkış kaba kulis faaliyetlerinin, dedikodu ve spekülasyonların ötesine geçerek, kamuoyuna açık demokratik bir tartışma süreci örgütlenme çabasıdır. Eğer mevcut yönetim muhalefetin çıkışını ve hedeflerini dikkate alıyorsa, kendi değerlendirmelerini ve hedeflerini de ortaya koyan bir tartışma zemini oluşturabilir.

KÜRT-KAV'ı vakıf yapmak

Faruk Parlak

Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı'nın senedinde yazılı faaliyetleri (idarece engellenenler dışında) yapamaması kimin kusurudur?

Vakfın kuruluş çalışmaları esnasında, başlangıçta, üyeler arasında vakfın mal varlığından ziyade senede yazılacak gaye maddesine eklenmek istenen siyasal amaçlar üzerine tartışmalar yaşandığını hatırlıyorum. Vakfın tescil edilebilme ihtimalinin belirmesi ile bu defa grupların yönetim kurulunda temsil edilme didişmesini izledik.

Bazı kurucu üyeler mal varlığı eksikliğini hissetmiş olsalar da Kürt adı ile bir kurum tescil edebilmenin yarattığı heyecan dalgası içinde bundan söz etmek çok ayıp olacaktı. Nitekim çoğu kurucu üyemiz hala bu adla bir kurum tescil etmiş olmanın başlı başına yeterli bir çaba olduğunu söylemektedirler.

Ayrıca başlangıçta kurucular arasında "aydın birikimi" önemsenmiş olmasına rağmen vakıf için bundan daha önemli olan mali birikimden pek söz eden olmamıştır.

Bütün bunlardan daha önemlisi, içinden vakfa kurucu üye olanların çıktığı heyetin (soykırımı önleme komitesinin çağrılıları) bir vakıf kurmak maksadı ile yola çıkmadığı, bir irade oluşturamayınca geriye kalan katılımcılarla -vakıf kurmak için gerekli şartları taşımamalarına rağmen- bir vakıf kurulmasına karar verilmiştir. Eksik irade ile başlayan iş bence halen tamamlanamamıştır. Çünkü vakıf senedini imza etmek için notere uğradıktan sonra bir daha vakıfla irtibata geçmeyen üye sayısı geçenlerin 2 katı kadardır.

Benim için kalabalık kurucu üye sayısına rağmen yukarıda değindiğim mali birikim ve ısrarlı irade eksikliği halen devam etmektedir.

Tescil tarihinden beri ısrarla yönetimde yer almak isteyen kesimler herhangi bir bütçe taahhüdünde bulunmamaktadırlar. Nitekim ilk yönetim kurulundan itibaren maddi sıkıntı da başlamıştır.

Başlangıçtan bu yana birkaç üyemiz canını dişine takarak imkansızlık ve tedirginlik içinde vakfı açık tutmaya çalışmışlardır. Son dönemlere kadar bir eleman bir istihdam edilememiş, telefon ve elektrik paralarının ödenmesinde sıkıntılar yaşamış, zaman zaman telefonlar kesilmiş ve vakıf kısa bir süre için de olsa kapalı kalmıştır.

Vakıf faaliyetleri yılda bir Newroz yemeği düzenlemekle sınırlı kalmıştır. Vakıflar Genel Müdürlüğü müfettişleri, vakıf senedinde yazılı işler yapmak için yeterli çabanın gösterilememesi durumunda, vakfın dağıtılacağı yolunda yazılı uyarılar yapmışlardır.

Vakfa sağlam gelir kaynakları sağlanmadığı müddetçe yukarıdaki manzaranın değişmeyeceğine emin olmuş bulunmaktayım. Mevcut üye yapısı ile vakfın sağlam gelir kaynaklarına kavuşamayacağından da eminim.

1992 yılından bugüne kadar vakıf üyelerinin vakfa destek olmayı artırmak ve hariçten destekçiler bulmak yerine vakfa ilgileri gittikçe azalmıştır. Alan kazanan, hukuk yapıcı çalışmalar yerine zaman geçtikçe dağılıp savrulan bir kümeye dönüşmüştür.

- Resmi tezlere haklılık kazandırmıştır,
- Kökleşememiş, merci haline gelememiştir,
- Kendi hukuki-merci alanını yaratamamıştır,
- Hukuk sistemini KÜRT-KAV'ın tescilinden önceki gibi bırakmıştır,
- Yasal mücadelenin olumlu psikolojik etkilerini yaratamamıştır.

Gelinen bu noktadan sonra neler yapılabilir sorusuna gelince:

Bana göre başından beri eksik olan unsurlar yerine konulunca vakfın saat gibi işlememesi için sadece idarenin (devletin) engelleri kalmış olacaktır.

Nedir bu eksik unsurlar:

1. Birbiriyle irtibatlı, aynı gayeye yönelmiş, vakıf çalışmaları alanında siyaset ve birey çıkarlarından arınmış, vakfetme imkanlarına sahip birazda misyonerlik özelliği olan yeterli sayıda yeni üye,
2. Yeni-eski üyeler ile vakfa dışardan destek olmak isteyenlerin bağışları ile oluşturulacak vakıf mal varlığı.
3. Yeni üyelerin vakfa yönetici olmak istemeleri durumunda kısıtlayıcı senet maddesi değişikliği.

Yukarıdaki gibi donatılmış vakıf mekanizmasının, kendi faaliyetleri dışında vakfın gayesi ile örtüşen çalışmalar yapan kişi ve kuruluşlara işbirliği ve sponsorluk yapması, burslar vermesi onu kısa sürede merci haline getirecek ve kamu oyu vicdanında gerekli sempatiyi toplamasına neden olacaktır.

Yeni iletişim imkanları kişi-vakıfların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Web sayfalarında daha evvel ancak vakıf gibi kurumların yerine getirebileceği birçok işlev bu kişi-vakıflar tarafından yerine getirilmektedir. Bu durum vakıf çalışma

sahalarının yeniden gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Bence vakfımızın amacı büyük ölçüde, Kürt kültürünün gelişmesine katkı sağlayacak her türlü çalışmanın hedef kuşaklara ulaşmasını temin etmek, fonlarını da bu çalışmaları yapabileceklere tahsis etmek olmalıdır.

Kürt kültürü sahasında oluşmuş ve oluşmaya devam eden birikimin açığa çıkartılması ve ifade edilmesi, başta gençlerimiz olmak üzere geniş kitlelerin Kürt kültürü hakkında bilgilendirilmesi ve bu sahada çalışmaya teşvik edilmesi için vakfa mali kaynak temin edilmesine mecburuz.

Yukarıda sözünü ettiğim yapı esnekliği sağlanırsa, bu meselenin büyük oranda çözüleceği öngörülebilir. Yeter ki grup, siyaset veya birey çıkarları temelinde akıl yürütmenin, pazarlıklara oturmaının ötesine geçme başarısı gösterilebilsin.

Demokratik ortamın görece iyileşme gösterebileceği önümüzdeki günlerde KÜRT-KAV'a katkı sunma imkanı olanlara gidildiğinde, onları kendini Kürt kültürünün gelişmesine adayan, kapsayıcı bir kurumla karşı karşıya kaldıklarına ikna etme gücümüzün yüksek olması gerekir. İçinde bulunduğum yeniden yapılanma girişimine sıcak bakmakla beraber, geçmişin tekerrür edebileceğine dair şüphelere sahip olduğumu belirtmek isterim. Bu nedenle yeniden yapılanma girişiminin bir an önce üzerinde uzlaşacağı noktaları somutlaştırmasını, bu çerçevede vakıf yönetimi ile temasa geçmesini, yönetimin takınacağı tavra bakarak nasıl bir yol izleneceğine karar vermesini öneriyorum.

KÜRT-KAV'da birşeyler olmalı

Ercan Sezgin

Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı'nın kurulmasından bu yana on yıla yakın bir süre geçti. Resmi onay görmesi, yani mahkeme tarafından tescil edilmesi 1996 yılı olsa da, kuruluş çalışmaları ve vakıf senedinin hazırlanması 1992 yılı öncesine kadar uzanıyor.

Kürt aydın ve yurtseverleri 1992 yılı öncesinde Kürt hak ve özgürlükleri için ve bu adla sivil bir inisiyatif oluşturma gayesiyle bir araya gelerek örnek bir tavır sergilediler. Toplantılar sonucunda tüm Kürtlerin bir arada olacağı bir kurumun oluşması gerektiği hususunda hem fikir olunarak, vakıf kurma girişimi başlatıldı. O günkü koşullarda bu bir zorunluluktu.

Çalışmalar hızlandırıldı. Vakıf senedi yazılarak, 'Kürt Hak ve Özgürlükleri' isminde bir vakfın kurulması amacıyla mahkemeye başvuruda bulunuldu. Uzun bir hukuk mücadelesinden geçilerek, sonuçta ismi 'Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı' olarak değiştirilmesi kaydıyla mahkemeden onay alındı ve 1996 yılından itibaren resmen faaliyete geçildi.

Bu çok önemliydi. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bir ilk başarılmış, 'Kürt' ismini içeren bir sivil toplum örgütü kurulmuştu. T.C. devleti Kürtlerin varlığını bile kabul etmezken, 'Kürt' ismini içeren bir vakfın kurulması gerçekten önemliydi. Bu hem Kürtler için hem de uyguladığı geleneksel siyasete aykırı olması nedeniyle T.C. devleti için önemliydi.

Başarının arkasında birlikte hareket etmenin verdiği güçlü duygu ve inancın önemli payı vardı. Meşru bir hakkın bu bilinçle ele alınması, bir ilke imza

atma şerefini bizlere bahşetmiş oldu. Çok zor şartlarda, uzun bir mücadeleden sonra kurulan KÜRT-KAV ne yazık ki kendisine atfedilen görevleri yerine getirememiş, işlevsizleşmiştir. Fuzuli bir kurum haline getirilerek, acınacak hale düşürülmüştür.

Buna sebep olan, vakfın kurulmasında bizleri bir araya getiren duygu ve amaç yerine, vakfı yönetme durumunda kalan siyasi görüşlerin subjektif ve kendi faydalarını gözeterek yaklaşımı ikame etmeleridir. 'Benim olsun, ne olursa olsun' mantığı, zaman içinde, KÜRT-KAV'ın bugün içine düştüğü acıklı durumu hazırlamıştır.

Kürt kültürünü, tarihini, dilini, Kürtlerin değerlerini araştırmayı görev kabul etmiş vakfın bunlardan hiçbirini yapmaması, yapamaması bizleri son bir kez düşündürmelidir. Vakfın kapalı kalması, elektrik, su, telefon, vs. ücretlerin ödenmemesi gibi olayların dahi yaşanabilmesi kabullenebilir mi? KÜRT-KAV zor şartlardan geçilerek kurulacak ama faaliyetsizlikten kapanma tehlikesine tehlikesi yaşayacak. AGİT toplantılarına bile katılma gereği duyulmayacak. Kısaca, hiçbir şey yapılmayacak. Bu kabul edilebilir mi? Vakfı yönetenler, yönetimleri belirleyenler bunu nasıl içlerine sindirebiliyorlar? Doğrusu hayretler verici bir durum var ve halen devam ediyor. Hiçbir faaliyet göstermediklerini genel kurullarda söyleyen vakıf belirleyicileri, bu durumdan hoşnutmuşcasına aynı anlayışlarını her defasında tekrarlamaktan kaçınmıyorlar.

Örgütlü anlayışlar sivil oluşumlarda belirleyici olduklarında, ister istemez çelişkiler olacaktır. Kendi dışındakilere yaşam hakkı tanımayıp kendi başlarına bir şey yapamıyorlarsa, o kurumu işlevsiz ha-

le getirebilirler. Aynen KÜRT-KAV'da olduğu gibi.

Örgütsel bağlantısı olmayanlardan korkulmuş, güvenilmez olarak nitelenmişlerdir. Denmiştir ki, ne yapacakları, vakfı kime teslim edecekleri belli olmaz. Halbuki KÜRT-KAV'da bağımsız kişilikler baştan beri aynı şeyi söylediler. KÜRT-KAV bağımsız bir tavır sergilemeli, Kürtlerin yokedilmek istenen değerleri için karşı çaba gösterilmeli, vakıf amaçları için artık bir şeyler yapılmalıdır. Vakıf yönetimini oluşturan anlayışlar bağımsız kişiliklere şüpheli bakarken, aslında kendileri 'ne yapacakla-

rı belli olmaz' tavrını sergilediler. Biraraya gelemez dedikleriyle bir araya gelme başarısını(!) gösterdiler. Hiçbir surette beraber çalışamayız dedikleriyle yönetimde birarada bulunmak gibi bir ilkel(!) davranış sergilediler.

KÜRT-KAV böyle devam etmemelidir. Hiçbir faaliyet göstermeme basiretsizliğini gösterenler artık yönetimden ellerini çekmelidirler. Yaklaşımları ne Kürtlere ne kendilerine bir şey kazandırmamıştır. Halbuki tam da bugünlerde KÜRT-KAV'a ihtiyaç vardır.

KÜRT-KAV

Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı
Weqfa Lêkolin û Çanda Kurdî
Kurdish Cultural and Research Foundation

KÜRT-KAV'da bir "Yeniden Yapılanma" başlatmak için...		3
Dipten Sıçrayışa doğru...	<i>Z. Abidin Kızılyaprak</i>	5
KÜRT-KAV üzerine	<i>M. Ali Eren</i>	12
Tıkanan KÜRT-KAV /Nasıl aşarız?	<i>Ali İncesu</i>	13
KÜRT-KAV'da açılımı zorlamak	<i>Ömer F. Kurhan</i>	14
KÜRT-KAV'ı vakıf yapmak	<i>Faruk Parlak</i>	16
KÜRT-KAV'da birşeyler olmalı	<i>Ercan Sezgin</i>	18